

Pleje- og driftsplan for Stejlebanke

1	ADMINISTRATIVE OPLYSNINGER.....	3
	BAGGRUND.....	4
2	EKSISTERENDE FORHOLD	5
	EJERE.....	5
	INTERNATIONALE NATURBESKYTTELSESOMRÅDER (NATURA 2000-OMRÅDER).....	6
	NATURBESKYTTELSESLOVEN.....	8
	KOMMUNEPLAN M.M.	9
	NØDVENDIGE TILLADELSER	10
	LANDSKAB, GEOLOGI OG HYDROLOGI.....	11
	NATUROVERVÅGNING	11
	NATURTYPEBESKRIVELSE OG ARTSBESKRIVELSE	11
	KULTURHISTORIE OG ARKÆOLOGI	14
	REKREATIV UDNYTTELSE.....	15
	TEKNISKE ANLÆG.....	15
	BESKRIVELSE AF OMRÅDETS TRUSLER.....	15
	TIDLIGERE PLEJE- OG DRIFT PÅ AREALET.....	17
3	PLEJE- OG HANDLEPLAN	18
	FORMÅL	18

	VURDERING OG BAGGRUND.....	18
	PLEJEBEHOV OG METODE	19
	PLEJEBESTEMMELSER OG HANDLEPLAN	21
	<i>Område A. Stejlebanke og området nord for Kylebækken..</i>	<i>21</i>
	<i>Område B. Strandenge syd for Kylebækken.....</i>	<i>24</i>
4	BILAG	26
	BILAG 1. LITTERATURLISTE	26
	BILAG 2. ARTSLISTE	27
	BILAG 3. FUGLE FRA DOF-DATABASEN	28
	BILAG 4. EJERLISTE OG MATRIKELKORT	30

1 Administrative oplysninger

Områdenavn: Dybsø Fjord

Fredning nr. 07748.00

Fredet: 10. september 1986 FN
25. oktober 1988 OFN

Plejens art:

Naturgenopretning og naturpleje.

Områdets størrelse:

41 ha, den østlige del af det fredede areal der ligger omkring Stejlebanke.

Ejerforhold for plejeplanområdet:

Området omfatter matr. nr., 16b, 4e, 4b, 4a, 29b, 28b, 28c, 28g, 28h, 53a, 53b, 56 V. Egesborg By, V. Egesborg samt matr. nr. 13c, 13h, 13f, 14g, 14h og 15e Ring By, Hammer og 26c Øbjerggård Hgd., Hammer. Ejerliste kan ses på bilag 4.

Tilsyns- og plejemyndighed:

Næstved Kommune, Center for Miljø og Natur.

Gyldighed:

Plejeplanen er fra 2015, og den skal

revideres 2025, og er gældende indtil en ny foreligger.

Figur 1. Stejlebanke ligger i den østlige ende af Dybsø Fjord.

Baggrund

Stejlebanke og kystlandskabet omkring Dybsø Fjord er en smal bræmme med rørskov, strandenge, overdrev og marker samt levende hegn og krat. Det fredede område strækker sig rundt om Dybsø Fjord fra Vejlø Skov til Svinø Strand med et areal på 195 ha.

Området blev fredet i 1988 for at bevare kystlandskabet som en helhed med gode levedmuligheder for det vilde plante- og dyreliv.

Denne plejeplan omfatter kun den østligste del med områderne omkring Stejlebanke ca. 41 ha.

Hele området i denne plejeplan er udpeget til Natura 2000 område.

Figur 2. Kort over området fra 1899 med den del af fredningen som er omfattet af denne plejeplan (lilla).

2 Eksisterende forhold

Ejere

Området for plejeplanen omfatter følgende private arealer: Matr. nr., 4a, 4b, 4e, 29b, 28b, 28c, 28g, 28h V. Egesborg By, V. Egesborg samt matr. nr. 13c, 13h, 13f, 14g, 14h, 15e Ring By, Hammer og 26c Øbjerggård Hgd., Hammer.

Desuden omfatter plejeplanen matr. nr. 16b som er ejet af forsvaret, matr. nr. 56 som er ejet af Næstved Kommune samt matr. nr. 53a og 53b som er i fælles eje alle beliggende i V. Egesborg By, V. Egesborg. Ejerliste og matrikelkort fremgår af bilag 4.

Figur 3. Det fredede område (lilla) i 1993 et par år efter at det blev fredet.

Internationale Naturbeskyttelsesområder (Natura 2000-områder)

Stejlebanke og området omkring, ligger i Natura 2000-område nr. 169 "Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved Odde". Området er omfattet af udpegningen af EF-habitatområde H148, samt udpegningen af EF-fuglebeskyttelses område F81. I udpegningsgrundlaget er strandeng (1330), rigkær (7230) og overdrev (tørt kalksandsoverdrev (6120), kalkoverdrev (6210) og surt overdrev (6230)), som alle er registreret i området. Stor vandsalamander er ligeledes på udpegningsgrundlaget og findes formodentlig også i området.

Figur 4. Det fredede område (lilla) og EF-habitatområde (grønne lodrette streger) og EF-fuglebeskyttelses område (lilla vandrette streger). Tilsammen danner habitatområdet og fuglebeskyttelses området Natura 2000-område nr. 169 Havet og kysten mellem Karrebæk Fjord og Knudshoved Odde.

Figur 5. Tilstandsklasser for habitatnatur kortlagt 2010-2011. Det meste af området er kortlagt som strandeng med moderat naturtilstand. Selve Stejlebanke er et overdrev i en mosaik af surt og kalkrigt overdrev med en god tilstand.

Figur 6. Området er registreret i 2011 af Næstved Kommune, som naturtyperne strandeng (lys blå), overdrev (orange), mose (brun) og sø (blå), fredningsgrænsen med lilla.

Naturbeskyttelsesloven

I henhold til § 3 i naturbeskyttelsesloven er naturtyperne heder, moser og lignende, strandenge og strandsumpe, ferske enge og overdrev der er over 2500 m² samt søer og vandhuller over 100 m² beskyttede naturtyper. I området er der registreret strandeng, mose, overdrev og sø.

Område er desuden omfattet af naturbeskyttelseslovens bestemmelser om strandbeskyttelseslinje (§ 15).

Plejebekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 802 om pleje af fredede arealer og tilsyn af 21. juni 2013) beskriver hvordan kommunen som plejemyndighed kan gennemføre plejeforanstaltninger på ikke statsejede, fredede arealer, når dette tjener til opnåelse af formålet med fredningen, og ikke strider imod fredningsbestemmelserne. Foranstaltningerne kan gennemføres med ejers og brugers samtykke eller efter tilladelse fra fredningsnævnet. Jf. fredningen kan plejen kun ske på de udyrkede arealer.

Kommunen kan ikke, som følge af plejeplanen, gennemføre pleje på Forsvarets areal jf. plejebekendtgørelsen.

Kommuneplan m.m.

I kommuneplan for Næstved Kommune 2013-2025 er en del af det fredede område udpeget som værdifuldt kulturmiljø (Vester Egesborg) og kulturarvsareal. Det værdifulde kulturmiljø Vester Egesborg er nærmere beskrevet i afsnittet "Kulturhistorie og arkæologi". Kulturarvsarealerne er arealer, hvor der er vished for eller formodning om forekomst af værdifulde, men skjulte, forhistoriske levn. Områderne udpeges af Kulturstyrelsen.

Desuden er hele eller dele af området udpeget som særligt friluftsområde, bevaringsværdigt landskab, lavbundsareal, naturbeskyttelsesområde og internationale naturbeskyttelsesområde.

Udpegningen som særligt friluftsområde tager udgangspunkt i områder, hvor landskab og natur rummer store oplevelsesværdier og er robust over for rekreativ udnyttelse. Særlige friluftsområder er områder, der er særlig egnede til ekstensivt, ikke særligt anlægskrævende friluftsliv. I disse områder skal landskabet i så høj grad som muligt gøres tilgængeligt for ekstensiv rekreativ udnyttelse og naturformidling, uden at områdernes natur- og landskabsmæssige værdier tilsidesættes.

Bevaringsværdige landskaber er udpeget med det formål at beskytte de landskabelige, naturmæssige og kulturhistoriske kvaliteter i landskabet. Retningslinjerne skal sikre, at der bliver taget hensyn til disse værdier ved nye anlægsarbejder og ændret anvendelse.

Lavbundsarealer er områder, der tidligere har rummet enge og moser, afvandede søer og tørlagte kyststrækninger, og som har rummet naturværdier, inden de blev opdyrket landbrugsmæssigt.

Nødvendige tilladelser

Plejeplanen er udformet så den bidrager til bevaringsmålsætningen for Natura 2000-området, og er med til at sikre en gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter området er udpeget for.

Plejeforanstaltninger på et areal omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, der klart tjener til at opretholde områdets hidtidige tilstand, vil kunne ske uden dispensation. Dette gælder for eksempel afgræsning, slæt, fjernelse af selvsået opvækst af træer, buske og invasive arter i begrænset omfang. Foranstaltninger, der rækker ud over almindelig pleje af områdets hidtidige tilstand, kræver dispensation, selv om de tager sigte på at forbedre naturtilstanden, f.eks. hvis der er tale om en genopretning af en tidligere tilstand.

Arealet for plejeplanen er fredet og dele af arealet er beskyttet strandeng, overdrev, mose og sø. En del af området afgræsses eller er blevet afgræsset inden for de sidste par år, og der er derfor ikke tale om en tilstandsændring, der kræver dispensation. Nogle områder bliver slået eller er uden pleje, og afgræsning af disse områder vil være en tilstandsændring og kræve en dispensation fra naturbeskyttelsesloven.

Hvis der etableres hegn tæt på vandløbet kræver dette tilladelse efter vandløbsloven.

Endelig kræver fjernelse af læhegn en dispensation fra fredningen.

Udsigt fra Stejlebanke

P-pladsen ved landevejen hvorfra der er adgang til Stejlebanke.

Landskab, geologi og hydrologi

Området rummer den sandede 19 meter høje bakketop, Stejlebanke, med det artsrige græssede overdrev. Der er små plantninger og læhegn. Langs kysten er der flade græssede og ugræssede strandenge og moser samt selve kysttrækningen med det lave vand mod Dybsø Fjord. Selve fjorden ligger uden for fredningen, men hænger landskabeligt sammen med denne. Dybsø Fjord er en ren, lavvandet og beskyttet fjord, en såkaldt stillevandslagune med brakt vand og mange vandplanter, især kransålgler. Det betyder, at den er overordentlig vigtig for tusinder af vandfugle, som søger føde, og hviler på fjorden under deres træk.

Naturovervågning

Området indgår i den statslige NOVANO-overvågning.

Naturtypebeskrivelse og artsbeskrivelse

Store dele af det fredede område er beskyttet natur, se figur 6, med naturtyperne overdrev, mose, sø og strandeng. En del af disse naturområder er desuden kortlagt som habitatnatur med habitatnaturtyperne strandeng, rigkær og overdrev (en mosaik af surt og kalkholdigt overdrev) se figur 5. Det følgende handler om habitatnaturtyperne og en del af teksten er fra DMU's rapport om naturtilstanden i habitatområderne (se litteraturhenvielsen).

Overdrev

Overdrev er generelt karakteriseret ved en lysåben vegetation domineret af flerårige græsser og lave, rosetagtige urter med få eller ingen høje stauder. Der vil ofte være en del opvækst af træer og buske, der har undgået nedgræsning. Specielt på sur og nærringsfattig bund kan der være en del dværgbuske. Overdrev er afhængige af afgræsning. Den optimale vegetationshøjde på overdrev (habitatnaturtype 6230) er græs/urter under 15 cm på næsten hele overdrevet samt lidt dværgbuske, som vist i DMU' rapport for overdrev:

Uden vegetationsdække: 0-5%

Græs/urtevegetation under 15 cm: 75-100%

Græs/urtevegetation 15-50 cm: 5-10%

Græs/urtevegetation over 50 cm: 0-5%

Dværgbuske: 10-30%

Vedplanter (kronedække): 1-10%

Forekomst af invasive arter: 0%

Overdrevet ved Stejlebanke rummer en stor artsrigdom, og er om foråret grønt og lyserødt af engelskgræs og tjærenelliker. Her vokser desuden nikkende kobjælde, almindelig mælkeurt, liden klokke, knoldet mjøddurt, kornet stenbræk, bakke-nellike og hedelyng. Tidligere var lyngen mere udbredt og selve Stejlebanke var i 50'erne en helt lyngklædt bakke uden træer.

Rigkær

På kalkrig, fugtig bund med høj grundvandstand udvikles under lysåbne forhold den artsrige naturtype rigkær. Rigkær har lav-middelhøj, tæt, artsrig vegetation domineret af græsser, halvgræsser, mosser og mange blomstrende planter. Høje urter og vedplanter er tegn på tilgroning og manglende afgræsning. Den optimale vegetationshøjde for rigkær er afhængig af en moderat græsning (habitatnaturtype 7230):

Uden vegetationsdække: 5-10%

Græs/urtevegetation under 15 cm: 30 -75%

Græs/urtevegetation 15-50 cm: 10-30%

Græs/urtevegetation over 50 cm: 0-5%

Dværgbuske: 0-5%

Vedplanter (kronedække): 0%

Forekomst af invasive arter: 0%

Nikkende kobjælde på Stejlebanke

Engelsk græs på Stejlebanke i baggrunden ses gyvel som breder sig på overdrevet.

En mindre del af rigkærene skal være helt uden vegetation for at sikre at de sjældne planter kan spire.

Majgøgeurt, kødfarvet gøgeurt og vibefedt vokser ved foden af Stejlebakke i det fugtige rigkær. Det nordlige rigkær bliver ikke afgræsset, her findes top star, sylt star og gul frøstjerne.

I forbindelse med kortlægningen af habitatnaturtyperne i 2010-2011 er overdrevet på Stejlebanke og rigkærene nedenfor vurderet til at have en god naturtilstand (II), som opfylder kravet til gunstig bevaringsstatus. Det nordlige rigkær har en ringe tilstand (IV), som ikke opfylder kravet. Det skyldes formentlig, at der ikke er nogen pleje af rigkæret.

Strandengene

Strandenge er kystnære, saltvandspåvirkede arealer med et plantedække, der består af salt- og fugtighedstolerante arter. Naturtypen omfatter både den klassiske græssede strandeng ved kysten, den ugræssede strandsump og vegetationen på opskyllede tanglinier. Naturtypen findes langs kyster, der er beskyttet mod væsentlig bølgepåvirkning, og hvor der derfor ikke sker en fjernelse af jord/sand ved havets bortslidning (erosion). Strandenge er lysåbne naturtyper, som er afhængige af en passende afgræsning for at kunne bevare deres artsrige planteliv og deres funktion som værdifulde rasteplasser for mange fuglearter. Når afgræsningen af en strandeng stoppes, vil de fleste strandengsarealer naturligt udvikle sig til de mere artsfattige rørsumpe eller pilekrat. Igennem de seneste år er der sket en stor ændring i anvendelsen af engarealer. Mange enge er groet til i krat og høje urter, fordi de ikke længere bliver græsset eller slået. Det betyder at de fugle, der er knyttet til engarealer som strandenge, forsvinder. Engfuglene er således den fuglegruppe, der har det sværest i Danmark. Tilgroning er en af de største trusler mod strandenge, og det specielle plante- og dyreliv der er knyttet til naturtypen. Strandengene er afhængige af græsning. Det ses af den optimale vegetationshøjde på en strandeng (habitatnaturtype 1330):

Uden vegetationsdække: 0-5%

Græs/urtevegetation under 15 cm: 75-100%

Græs/urtevegetation 15-50 cm: 5-10%

Græs/urtevegetation over 50 cm: 5-10%

Dværgbuske: 0-5%

Vedplanter (kronedække): 0%

Forekomst af invasive arter: 0%

Strandeng er en udbredt naturtype i plejeplanens område, og strandengene er internationalt vigtige for mange arter af ande- og vadefugle både i yngletiden og i forbindelse med trækket.

Strandengene er overvejende uden pleje og tilgroede med tagrør. De er kortlagt til en moderat tilstand (III), som ikke opfylder kravet til gunstig bevaringsstatus for habitatnaturtyperne.

Kulturhistorie og arkæologi

Vester Egesborg var i jernalder og vikingetid (perioden 60-1000 e.Kr.) en større anløbs- og handelsplads ved Dybsø Fjord. Anløbspladsen dækker et ca. 4 ha stort areal på skråningen ned til Dybsø Fjord og dermed også en mindre del af det fredede område. Det er gjort mange og betydningsfulde fund, som ikke findes på almindelige bopladser fra samme tid. I Vester Egesborg var der håndværksteder og en livlig handel i sommermånederne. Der er fundet dele fra smedjer, produktion af glas, skibsbyggeri samt kamme og væve. Vester Egesborg var en del af vikingetidens nætværk af handelspladser og byer, ligesom Ribe, Hedeby og steder i hele Nordeuropa. Fund af arabiske mønter og importerede ting vidner om den udveksling, som fandt sted. Allerede i stenalderen var området beboet, og mange genstande, bopladsspor og grave vidner om, at det var et attraktivt sted at slå sig ned i over tusind år. Der gøres til stadighed nye fund i området.

Majgøgeurt i for foden af Stejlebanke

Tjærenelliker på Stejlebanke.

Stejlebanke var tidligere et berygtet rettersted, altså en henrettelsesplads. Den sidste henrettelse blev udført i vinteren 1830. En ung kvinde, som havde dræbt sit nyfødte barn, blev halshugget. Kvindens krop blev begravet i højen, men hendes hoved blev sat på en pæl til skræk og advarsel for lokalbefolkningen og dem, der rejste forbi. Disse pæle blev kaldt stejlepæle. I 1926 blev højen udgravet, og man fandt et skelet af en ung kvinde, uden hænder og hoved.

Vildtbanegrøften

Vildtbanegrøften skærer Sydsjælland over mellem Præstø og Dybsø Fjord. Vildtbanegrøften er en 12 km lang grøft og vold, som blev anlagt af Christian den 4. som nordgrænse for en vildtbane med et areal på ca. 400 km².

Anlægget bestod af en grav og en vold med hegn af stager eller flettet risgærde. Vildtbanegrøften er det eneste omfattende monument af sin art i Danmark, og er vigtig at bevare som en kulturarv. Vildtbanegrøften markerede kongens ejendom og jagtområde. Omkring 5 km af Vildtbanegrøften er bevaret med vold og grøft, fordelt på flere strækninger. En lille del af volden er bevaret ved Kylebækken.

Rekreativ udnyttelse

Fra p-pladsen ved landevejen er der fin udsigt over fjorden, og mulighed for ophold. Her er også en kiosk, hvor man kan købe is mm. Fra landevejen er der offentlig adgang via en sti, og et led til selve Stejlebanke, hvor der også er en infotavle om hele området omkring Dybsø Fjord. Den regionale vandre- og cykelrute "Sjællandsleden" passerer området mellem Næstved og Vordingborg. Syd for Kylebækken bruges et areal af Kitesurfere til isætning af deres drager.

Tekniske anlæg

Der er ingen tekniske anlæg.

Beskrivelse af områdets trusler

For at opretholde de artsrige områder er det vigtigt at græsningen med kreaturer fortsættes. Hvis græsningen ophører, er tilgroning en stor trussel mod området, ikke bare tilgroningen med træer og buske, men i også tilgroning med

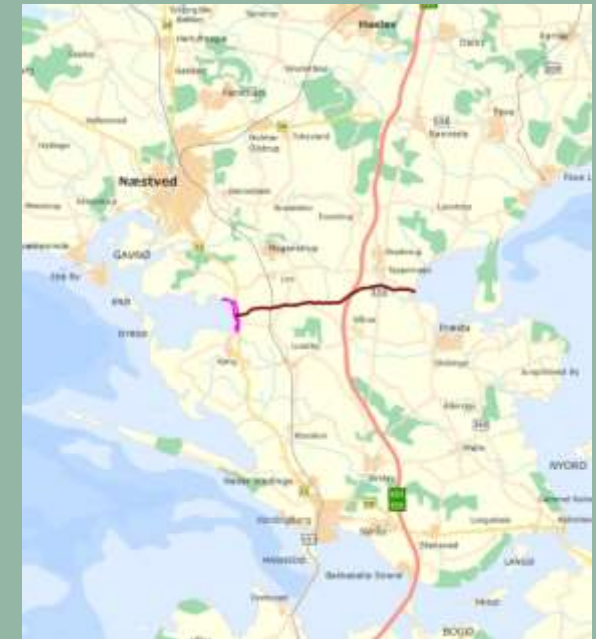
konkurrencestærke græsser og urter, som udkonkurrerer de sjældne og værdifulde arter. For at modvirke randeffekter, og gøre de særlige områder mere robuste, bør området med græsning udvides.

Der er invasive planter i området, gyvel, rynket rose og kæmpe-bjørneklo. Invasive planter er ikke hjemmehørende i Danmark, og de breder sig på bekostning af det naturlige plantesamfund. De skal bekæmpes med slåning, opgravning/rodstikning eller afgræsning.

Rørskær kan gavne fuglelivet i de områder, hvor der i dag ikke er nogen pleje. Mink kan være et problem for de ynglende fugle, men omfanget kendes ikke. Menneskelig aktivitet og kitesurfing kan medføre forstyrrelser for de ynglende og rastende fugle i fjorden. Det kan være nødvendigt at finde en anden plads til kitesurferne i forårs månederne, eller på anden vis sikre ro og fred på fjorden. Forstyrrelse af fuglene vurderes løbende.

Forbuddet mod gødskning og dræning, jf. fredningen skal opretholdes på alle naturarealerne.

Forvildede haveplanter ses hist og her på arealet (syren). De hører ikke hjemme på naturarealerne og bør efterhånden fjernes.

Vildtbanegrøften (brun) gik oprindeligt på tværs af Sydsjælland, i dag er mindre dele bevaret, bl.a. i det fredede område (lilla).

Når afgræsningen af en strandeng stoppes, vil de fleste strandengsarealer naturligt udvikle sig til de mere artsfattige rørsumpe.

Figur 7. Arealer hvor der er græsning med grøn.

Tidligere pleje og drift på arealet

Store dele af området nord for Kylebækken er blevet afgræsset i en længere årrække. Græsningen sker med kreaturer i en sammenhængende fold. Dyrene går hver dag fra gården nord for fredningen og til Stejlebanke og retur.

Syd for Kylebækken er størstedelen tidligere blevet afgræsset eller slået, men bliver det ikke mere. En mindre del afgræsses i dag af får.

3 Pleje- og handleplan

Formål

Plejeplanens formål er at sikre, at området opfylder fredningens intentioner, samt at sikre gunstig bevaringstilstand for arter og naturtyper i området.

Fredningen har til formål at bevare karakteren af den landskabelige helhed, som Dybsø Fjord og dens kyster tilsammen udgør, at beskytte og bevare levedemulighederne for det vilde plante- og dyreliv i området og at muliggøre naturpleje til støtte herfor. Fredningen har endvidere til formål at regulere almenhedens færdsel og ophold i dele af området.

Plejeplanen skal også være med til at opfylde Natura 2000-planen 2009-2015, som har det overordnede mål at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget i Natura 2000-området. Det vil sige at der skal sikres en gunstig bevaringsstatus for strandengene, overdrevet og rigkærene.

Vurdering og baggrund

Mange af strandengene har udviklet sig til rørsump pga. manglende pleje. På overdrevet vokser hist og her invasive arter som er en trussel for området, hvis de får lov til at sprede sig. Det nordlige rigkær er også uden pleje, hvilket giver det en relativt lav artsdiversitet.

Områderne som afgræsses med kreaturer er i gunstig bevaringstilstand, og græsningen vurderes derfor tilstrækkelig.

I fredningskendelsen er følgende bestemmelser som gælder for arealet:

§ 2

Det fredede område skal bevares i dets nuværende tilstand, hvis ikke andet er bestemt nedenfor.

§ 3

Det følger af § 2 at der ikke må foretages terrænændringer. [...]

§ 4

Det følger af § 2, at der ikke må foretages yderligere bebyggelse, [...]

Der må ikke opsættes nye hegn, bortset fra sædvanlige kreaturhegn. [...]

§ 5

Det følger af § 2, at den nuværende arealanvendelse kan fortsætte, dog at to dyrkede arealer af matr. nr. 15 a [nuværende 15 e red.] Ring By, Hammer, vest for landevejen skal overgå til vedvarende græsning...[...]

Arealerne må ikke yderligere afvandes eller drænes. Eksisterende grøfter og dræn kan dog oprensnes og vedligeholdes som hidtil.

Levende hegn, skovbryn, krat og buske må ikke fjernes uden Fredningsnævnets tilladelse. Eksisterende levende hegn må dog vedligeholdes.

Gødskning på arealer, der ikke var opdyrkede den 10. september 1986 er ikke tilladt. [...]

Anvendelse af kemiske skadedyrs- og ukrudtsbekæmpelsesmidler er ikke tilladt. [...]

§ 6

Til opfyldelse af fredningens formål kan der på udyrkede arealer foretages pleje, f.eks. ved hugst og græsning. [...]

Plejebehov og metode

Området varierer mellem afgræssede og uafgræssede steder, derfor varierer plejebehovet de enkelte steder. Den største indsats er at få afgræsset hele området eller alternativt slået dele af det.

Den optimale græsning vil være med lette racer af kødkvæg, da det er den dyreart, der bedst fremmer den karakteristiske mosaikstruktur, der ses i strandenes vegetation. Får og heste vil dog også kunne græsse nogle af arealerne. Af hensyn til strandenes mange ynglefugle, anbefales det, at græsningen af arealerne først begyndes så sent som muligt, gerne i juni. Ved først at lukke dyrene ud på arealerne så sent, reduceres forstyrrelsen i fuglenes ynglesæson og nedtrædningen af fuglenes reder begrænses.

De enkelte folde skal så vidt muligt hegnes, så de går helt ud i vandet. Det er for at skabe det såkaldte 'blå bånd', der er en betegnelse for den randzone, med lav vegetation som går helt ud i vandet. Båndet fremkommer i strandenge, der er græsset helt ned til vandkanten. Det blå bånd er meget vigtigt for de eng- og vadefugle, der yngler på strandengene. Hvis der ikke græsses helt ud til vandkanten, vil der hurtigt komme en barriere af høje tagrør, der gør det vanskeligt for fuglene at bevæge sig fra havet til ynglepladserne på strandengen.

Tætte tagrør kan også nemt skjule fuglenes fjender f.eks. ræv og mink. Mange vadefugle vil derfor ikke raste og yngle, hvis de ikke kan overskue arealet. Båndet er også vigtigt i forbindelse med fødesøgningen for både de voksne fugle og ungerne, da der i denne græssede zone mellem hav og land findes specielt mange insekter og friske planteskud.

Endelig ligger rigkærene i den fugtige zone mellem overdrevet og havet, for at sikre denne naturtype bør afgræsningen ske så langt ud mod kysten som muligt.

Rørskær

Skær af tagrør skal ske i perioden 1. november til 29. februar, for at tage hensyn til fuglene. Hvis man ønsker at slå tagrør uden for den periode, skal man have tilladelse fra Naturstyrelsen.

Hvis arealerne skal plejes med slåning bør det gøres sent af hensyn til fuglene (mellem 21. juni og 15. september), og materialet skal fjernes. Hvis materialet efterlades vil det medføre lav biologisk mangfoldighed og stor ensartethed. Da nogle arealer er domineret af tagrør kan det være nødvendigt at starte med at "høste" de gamle tagrør om vinteren, inden rørskær kan etableres.

Uønskede arter

Invasive arter fjernes fra arealet ved opgravning eller slåning. Kæmpe-bjørneklo fjernes ved rodstikning eller skærmskapning.

Adgang

De eksisterende adgange til kysten bevares, hvis der etableres større folde. Ifølge naturbeskyttelseslovens bestemmelser om offentlighedens adgang til naturen skal der være adgang for gående langs kysten og adgangen må ikke forhindres eller vanskeliggøres f.eks. af kreaturhegn. Der skal derfor etableres passager for gående i forbindelse med de nye hegn, der opsættes, hvis de går helt ud til kysten. Passagemulighed kan f.eks. etableres i form af klaplåger eller primitive stenter.

Plejebestemmelser og handleplan

Område A. Stejlebanke og området nord for Kylebækken

Figur 8. Delområde A

Plejebestemmelser for delområdet:

- Plejen skal fremme og sikre den biologiske mangfoldighed.
- Kerneområdet er Stejlebanke midt i området med overdrev og rigkær, og her skal den botaniske artsrigdom sikres ved afgræsning.
- Strandengene og kysten omkring skal rumme et rigt fugleliv.
- Strandengene og rigkærene skal afgræsses.
- Udsigten fra landevejen og udsigtspunktet på banken skal sikres og styrkes.

Handleplan for den vedvarende pleje:

Afgræsning

Området skal afgræsses. Arealerne skal græsses med et moderat græsningstryk. Aftaler om græsning kan f.eks. være i form af hegningsaftaler med kommunen, staten eller mellem private.

På figur 9 er med gult angivet den plejemæssigt optimale udstrækning af områder der skal afgræsses. Den faktiske udstrækning vil dog i høj grad afhænge af interessen for frivilligt at indgå græsnings- og plejeaftaler. Der skal arbejdes for at udvide det eksisterende græsningsareal helt ud i vandet.

Kreaturerne skal have adgang til drikkevand. Det lille vandhul ved Stejlebanke kan oprenses efter behov. Hvis den sydlige del af delområdet skal afgræsses, skal der også findes en løsning for drikkevand her.

Figur 9. Græsningsområder i delområde A, luftfoto fra 2014.

Rydninger

Der tyndes ud i krat og læhegn. De gamle læhegn med hvidgran er udtjente og slører landskabet. Det læhegn som går på tværs af kysten fjernes helt. De to øvrige udskiftes med nye hjemmehørende og lavere træer og buske (hassel, tjørn mm.). Krat tyndes og ryddes.

Rydningen skal foretages i tørre perioder. Materialet fjernes fra området.

Uønskede arter

Invasive arter som gyvel og rynket rose fjernes fra arealet ved opgravning eller slåning. Kæmpe-bjørneklo fjernes ved rodstikning eller skærmkapning. Havearter som syren skal efterhånden fjernes fra arealet.

Figur 10. Rydning af træer og krat, de vigtigste arealer er markeret med blåt.

Område B. Strandenge syd for Kylebækken

Figur 11. Delområde B

Plejebestemmelser for delområdet:

- Området bevares som en landskabelig helhed.
- Plejen skal fremme og sikre den biologiske mangfoldighed.
- Strandengene og kysten omkring skal rumme et rigt fugleliv.

Handleplan for den vedvarende pleje:
Arealerne skal være lysåbne. De kan være græssede eller slåede.

Afgræsning

Arealerne skal græsses med et moderat græsningstryk. Aftaler om græsning kan f.eks. være i form af hegningsaftaler med kommunen, staten eller mellem private.

På luftfotoet over græsningsarealer er angivet den plejemæssigt optimale udstrækning af græsarealet. Den faktiske udstrækning vil dog i høj grad afhænge af interessen for frivilligt at indgå græsnings- og plejeaftaler. Der skal arbejdes for at få græsning helt ud i vandet (blå bånd).

Hvis det er muligt, etableres der store sammenhængende folde, som er nemmere at tilse, skaffe vand til mm.

Ved etablering af en eller to større folde i delområdet skal der skaffes vand og strøm til foldene. Dette kan enten være fra forsyningsnettet eller lokale anlæg.

Figur 12. Græsningsområder i delområde B, luftfoto fra 2014.

4 Bilag

Bilag 1. Litteraturliste

Kriterier for gunstig bevaringsstatus. Naturtyper og arter omfattet af EF-habitatdirektivet & fugle omfattet af EF-fuglebeskyttelsesdirektivet. Faglig rapport fra DMU nr. 457, 3. udgave.

Søgaard, B., Skov, F., Ejrnæs, R., Nielsen, K.E., Pihl, S., Clausen, P., Laursen, K., Bregnballe, T., Madsen, J., Baattrup-Pedersen, A., Søndergaard, M., Lauridsen, T.L., Møller, P.F., Riis-Nielsen, T., Buttenschøn, R.M., Fredshavn, J.R., Aude, E. & Nygaard, B., 2005.

Naturtilstand i habitatområderne. Habitatdirektivets lysåbne naturtyper. Faglig rapport fra DMU nr. 735. Fredshavn, J.R. & Ejrnæs, R., 2009

100 kulturmiljøer i Næstved Kommune. Næstved Kommune. 2010

Bilag 2. Artsliste

Artsliste Nord for Kylebækken, Storstrøms Amt, juni 1999

ager-padderok	eng-brandbæger	hunde-viol	skov-jordbær
ager-snerle	engelskgræs	hvid snerre	slåen
almindelig gåsemad	eng-havre	knavelslægten	smalbladet høgeurt
almindelig gyldenris	eng-rapgræs, s.str.	knoldet mjødurt	sølv-potentil
almindelig hønsetarm	fåre-svingel	knold-ranunkel	stivhåret kalkkarse
almindelig knopurt	femhannet hønsetarm	kølle-valmue	stor knopurt
almindelig kongepen	flipkrave	kornet stenbræk	tidlig dværgbunke
almindelig mælkeurt	fløjlsgræs	kørvelslægten	tjærenellike
almindelig pimpinelle	foder-lucerne	læge-oksetunge	tveskægget ærenpris
Almindelig røllike	gold hejre	lancet-vejbred	udspærret dværgbunke
almindelig syre	grå-bynke	liden klokke	valmueslægten
almindelig torskemund	græsbladet fladstjerne	mark-ærenpris	vår-brandbæger
almindelig vej-pileurt	gul evighedsblomst	markarve	vår-gæslingeblomst
bakke-forglemmigej	gul kløver	mark-bynke	vejmælkebøtter
bakke-nellike	gul snerre	mark-frytle	
bidende stenurt	gyvel	nikkende kobjælde	
bleg fuglegræs	håret høgeurt	plettet kongepen	
blød hejre	håret star	prikbladet perikon	
bølget bunke	hedelyng	rejnfan	
bredbladet timian	hulkravet kodriver	rundbælg	
draphavre	hundegræs	sand-star	

Bilag 3. Fugle fra DOF-databasen

Herunder ses en oversigt over de 89 fuglearter, som er registreret fra **Enge ved Stejle Banke**. I (parantes) ses antallet af observationer/individer.

Bemærk at indtastninger af evt. hemmeligholdte arter samt følsomme ynglefuglearter ikke er medregnet i listen. Arter indtastet i ATLASIII- og punktællingsmodulerne er ligeledes undladt.

Gråstrubet Lappedykker	(<i>Podiceps grisegena</i>)	(1 /1)
Skarv	(<i>Phalacrocorax carbo</i>)	(3 /7)
Fiskehejre	(<i>Ardea cinerea</i>)	(1 /2)
Knopsvane	(<i>Cygnus olor</i>)	(7 /4446)
Pibesvane	(<i>Cygnus columbianus</i>)	(1 /2)
Sangsvane	(<i>Cygnus cygnus</i>)	(6 /207)
Sædgås	(<i>Anser fabalis</i>)	(1 /30)
Grågås	(<i>Anser anser</i>)	(8 /4000)
Canadagås	(<i>Branta canadensis</i>)	(1 /410)
Bramgås	(<i>Branta leucopsis</i>)	(2 /301)
Knortegås	(<i>Branta bernicla</i>)	(3 /83)
Gravand	(<i>Tadorna tadorna</i>)	(10 /136)
Pibeand	(<i>Anas penelope</i>)	(3 /336)
Knarand	(<i>Anas strepera</i>)	(1 /1)
Krikand	(<i>Anas crecca</i>)	(3 /24)
Gråand	(<i>Anas platyrhynchos</i>)	(5 /536)
Skeand	(<i>Anas clypeata</i>)	(1 /4)
Troldand	(<i>Aythya fuligula</i>)	(1 /50)
Hvinand	(<i>Bucephala clangula</i>)	(1 /100)
Stor Skallesluger	(<i>Mergus merganser</i>)	(2 /16)
Hvæpsevåge	(<i>Pernis apivorus</i>)	(1 /1)

Rød Glente	(<i>Milvus milvus</i>)	(2 /2)
Havørn	(<i>Haliaeetus albicilla</i>)	(4 /4)
Rørhøg	(<i>Circus aeruginosus</i>)	(8 /9)
Blå Kærhøg	(<i>Circus cyaneus</i>)	(5 /5)
Spurvehøg	(<i>Accipiter nisus</i>)	(3 /3)
Musvåge	(<i>Buteo buteo</i>)	(10 /14)
Fjeldvåge	(<i>Buteo lagopus</i>)	(6 /7)
Fiskeørn	(<i>Pandion haliaetus</i>)	(1 /1)
Tårnfalk	(<i>Falco tinnunculus</i>)	(11 /11)
Vandrefalk	(<i>Falco peregrinus</i>)	(1 /1)
Agerhøne	(<i>Perdix perdix</i>)	(5 /12)
Fasan	(<i>Phasianus colchicus</i>)	(2 /4)
Blishøne	(<i>Fulica atra</i>)	(9 /6133)
Strandskade	(<i>Haematopus ostralegus</i>)	(5 /43)
Klyde	(<i>Recurvirostra avosetta</i>)	(1 /22)
Stor Præstekrave	(<i>Charadrius hiaticula</i>)	(1 /2)
Vibe	(<i>Vanellus vanellus</i>)	(8 /133)
Almindelig Ryle	(<i>Calidris alpina</i>)	(3 /78)
Dobbeltbekkasin	(<i>Gallinago gallinago</i>)	(3 /3)
Småspove	(<i>Numenius phaeopus</i>)	(1 /60)
Storspove	(<i>Numenius arquata</i>)	(11 /214)

Rødben	(<i>Tringa totanus</i>)	(9 /195)
Hvidklire	(<i>Tringa nebularia</i>)	(2 /2)
Hættemåge	(<i>Chroicocephalus ridibundus</i>)	(4 /357)
Stormmåge	(<i>Larus canus</i>)	(1 /1)
Sildemåge	(<i>Larus fuscus</i>)	(1 /2)
Sølvmåge	(<i>Larus argentatus</i>)	(5 /516)
Svartbag	(<i>Larus marinus</i>)	(5 /18)
Ringdue	(<i>Columba palumbus</i>)	(6 /555)
Gøg	(<i>Cuculus canorus</i>)	(4 /5)
Mursejler	(<i>Apus apus</i>)	(2 /4)
Sanglærke	(<i>Alauda arvensis</i>)	(6 /81)
Landsvale	(<i>Hirundo rustica</i>)	(6 /42)
Engpiber	(<i>Anthus pratensis</i>)	(1 /1)
Gul Vipstjert	(<i>Motacilla flava</i>)	(4 /14)
Hvid Vipstjert	(<i>Motacilla alba</i>)	(2 /3)
Gærdesmutte	(<i>Troglodytes troglodytes</i>)	(2 /2)
Jernspurv	(<i>Prunella modularis</i>)	(3 /4)
Rødhals	(<i>Erithacus rubecula</i>)	(1 /1)
Nattergal	(<i>Luscinia luscinia</i>)	(1 /1)
Rødstjert	(<i>Phoenicurus phoenicurus</i>)	(1 /1)
Bynkefugl	(<i>Saxicola rubetra</i>)	(1 /1)
Solsort	(<i>Turdus merula</i>)	(2 /3)
Sjagger	(<i>Turdus pilaris</i>)	(1 /100)
Vindrossel	(<i>Turdus iliacus</i>)	(3 /9)
Rørsanger	(<i>Acrocephalus scirpaceus</i>)	(2 /2)
Tornsanger	(<i>Sylvia communis</i>)	(5 /10)

Munk	(<i>Sylvia atricapilla</i>)	(1 /1)
Gransanger	(<i>Phylloscopus collybita</i>)	(3 /3)
Musvit	(<i>Parus major</i>)	(2 /3)
Rødrygget Tornskade	(<i>Lanius collurio</i>)	(1 /1)
Nøddekrige	(<i>Nucifraga caryocatactes</i>)	(1 /1)
Allike	(<i>Corvus monedula</i>)	(1 /14)
Råge	(<i>Corvus frugilegus</i>)	(3 /251)
Sortkrage	(<i>Corvus corone</i>)	(1 /1)
Gråkrage	(<i>Corvus cornix</i>)	(7 /119)
Stær	(<i>Sturnus vulgaris</i>)	(5 /2088)
Skovspurv	(<i>Passer montanus</i>)	(1 /2)
Bogfinke	(<i>Fringilla coelebs</i>)	(2 /12)
Kvækerfinke	(<i>Fringilla montifringilla</i>)	(2 /5)
Stillits	(<i>Carduelis carduelis</i>)	(2 /5)
Grønsisken	(<i>Spinus spinus</i>)	(1 /20)
Tornirisk	(<i>Linaria cannabina</i>)	(2 /4)
Dompap	(<i>Pyrrhula pyrrhula</i>)	(2 /4)
Kernebider	(<i>Coccothraustes coccothraustes</i>)	(1 /1)
Gulspurv	(<i>Emberiza citrinella</i>)	(7 /15)
Rørspurv	(<i>Emberiza schoeniclus</i>)	(3 /8)
Bomlærke	(<i>Emberiza calandra</i>)	(2 /4)

Bilag 4. Ejerliste og matrikelkort

Matrikel nr.	Ejerlav	Ejer	Adresse ejer	Post nr. ejer	Adresse ejendom
4a	V. Egesborg By, V. Egesborg	Peder Munklinde Spandet	Gadevang 11	4700 Næstved	Gadevang 11
4b	V. Egesborg By, V. Egesborg	Forsvaret og Forsvarsministeriet	Danneskiold-Samsøes Allé 1	1434 København K	Gadevang 13
4e	V. Egesborg By, V. Egesborg	Peder Munklinde Spandet	Gadevang 11	4700 Næstved	Gadevang 11
16b	V. Egesborg By, V. Egesborg	Forsvaret og Forsvarsministeriet	Danneskiold-Samsøes Allé 1	1434 København K	Gadevang 13
28b	V. Egesborg By, V. Egesborg	Peter Søgaard Nielsen	Svinøvej 76	4750 Lundby	Vordingborg Landevej 36
28c	V. Egesborg By, V. Egesborg	Christine Rindom Jeppesen og Jan Gøthler	Vordingborg Landevej 33	4700 Næstved	Vordingborg Landevej 33
28g	V. Egesborg By, V. Egesborg	Steen Bille Jensen	Vordingborg Landevej 31	4700 Næstved	Vordingborg Landevej 31
28h	V. Egesborg By, V. Egesborg	Steen Bille Jensen	Vordingborg Landevej 31	4700 Næstved	Vordingborg Landevej 31
29b	V. Egesborg By, V. Egesborg	Ole Madsen	Vordingborg Landevej 19	4700 Næstved	Vordingborg Landevej 19
53a	V. Egesborg By, V. Egesborg	Fælles grusgrav, Næstved Kommune	Rådmandshaven 20	4700 Næstved	Vordingborg Landevej 20B
53b	V. Egesborg By, V. Egesborg	Fælles grusgrav, Næstved Kommune	Rådmandshaven 20	4700 Næstved	Vordingborg Landevej 20B
56	V. Egesborg By, V. Egesborg	Næstved Kommune	Rådmandshaven 20	4700 Næstved	Vordingborg Landevej 20C

Matrikel nr.	Ejerlav	Ejer	Adresse ejer	Post nr. ejer	Adresse ejendom
13c	Ring By, Hammer	Jens Ole Dahm Rasmussen	Vordingborg Landevej 35	4700 Næstved	Vordingborg Landevej 35
13f	Ring By, Hammer	Jørgen Søgaard Nielsen	Vordingborg Landevej 37	4700 Næstved	Vordingborg Landevej 37
13h	Ring By, Hammer	Jens Ole Dahm Rasmussen	Vordingborg Landevej 35	4700 Næstved	Vordingborg Landevej 35
14g	Ring By, Hammer	Carsten Mariendahl Pedersen	Ringvej 32	4750 Lundby	Ringvej 32
14h	Ring By, Hammer	Carsten Mariendahl Pedersen	Ringvej 32	4750 Lundby	Ringvej 32
15e	Ring By, Hammer	Kenneth Holgaard Jensen, Ungdomscentret Ringn	Ringvej 55	4750 Lundby	Ringvej 55
26c	Øbjerggård Hgd., Hammer	Frank Engell Høgh Petersen, Lisa Ewerty Kneis Langholz	Ring Vejlebro 1	4750 Lundby	Ring Vejlebro 1

